

Sankcije, če kršite pravila o varstvu konkurence

Aljoša Krdzić

odvetniški kandidat
v Odvetniški družbi
Rojs, Peljhan, Prelesnik
& partnerji

Pogosto se zgodi, da podjetja pri sprejemanju prodajnih strategij, sklepanju najrazličnejših pogodb in v komunikaciji z drugimi udeleženci na trgu, zanemarijo in preslišijo opozorila, povezana s skladnostjo poslovanja s pravili o varstvu konkurence. Vzrok za to je najverjetneje to, da se podjetja, njihova poslovodstva in druge vodilne osebe niti ne zavedajo posledic, ki jih zaradi kršitev pravil o varstvu konkurence lahko doletijo. Pravilom o varstvu konkurence, ki izhajajo predvsem iz zakona o preprečevanju omejevanja konkurence (ZPomK-1) ter 101. in 102. člena Pogodbe o delovanju Evropske unije, so podvržena tako enostranska ravnanja, ki jih posamezna podjetja zaradi njihovega edinstvenega tržnega položaja izvršujejo neodvisno od drugih udeležencev na trgu (tako imenovana prepoved zlorabe prevladujočega položaja) kot tudi sporazumi in dogovori med konkurenti ali udeleženci na različnih stopnjah v proizvodni verigi (tako

imenovani prepovedani omejevalni sporazumi). Kršitelj pravil o varstvu konkurence je lahko vsako podjetje, ne glede na svojo dejavnost, tržni položaj ali ekonomsko ter kapitalsko moč. Zmotne so zato predstave, da le večjim in že uveljavljenim podjetjem grozijo posledice kršitev konkurenčnih pravil. V praksi se celo izkaže, da so prav mala in srednje velika visokotehnološka in inovativna slovenska podjetja, največkrat, in v večini primerov niti ne vede, udeležena v prakse, ki bi lahko pomenile kršitve pravil konkurenčne zakonodaje. Pri vsakem poslovnem odnosu je zato posebno pozornost treba nameniti tudi pravilom o varstvu konkurence.

Že najmanjša nepravilnost, na primer neposrečen stavek v pogodbi, na videz nedolžna izjava o prihodnji cenovni politiki ali impulziven odziv na konkurentovo zvišanje cene proizvoda, se lahko izrazi v hudih finančnih in kazenskih posledicah za odgovorne posameznike in podjetje. Pri vsem tem pa je zanimivo, da kljub temu le redka slovenska podjetja skrbno in celovito pristopajo k obvladovanju konkurenčnih tveganj. Če so v tujini in tujih podjetjih letna izobraževanja zaposlenih, sistemski pristop k obvladovanju konkurenčnih tveganj, redni in naključni pregledi poslovnih praks, letni pregled vzorčnih pogodb in podobno stalnica, je takšen pristop v Sloveniji prej izjema kot pravilo. Vzrokov za to je najbrž več, med njimi pa je gotovo tudi premajhna zavest o vseh možnih posledicah, ki lahko zadenejo kršitelja. Nekaj preteklih (medijsko) odmevnih primerov iz prakse agencije za varstvo konkurence je sicer zaslužnih, da se podjetja (dobro) zavedajo, da jim v primeru ugotovljene kršitve konkurenčnih pravil grozi globa v višini do 10-odstotnega letnega prometa podjetja v predhodnem poslovnem letu (73. člen zakona o preprečevanju omejevanja konkurence), vse premalokrat pa se zavedajo kazenskih in odškodninskih posledic svojih ravnanj.

V skrbnejše ravnanje podjetij tako ne prepriča niti dejstvo, da storilec (poenostavljeno rečeno, odgovornim

osebam podjetja, ki kršijo pravila o varstvu konkurence) grozi tudi kazenska odgovornost za protipravno omejevanje konkurence (225. člen kazenskega zakonika) in da je za omenjeno kaznivo dejanje predpisana kazen od šestih mesecev do 5 let zapora. Drži, da je v praksi sicer malo (ali pa nič) znanih primerov, ko bi odgovorne osebe za ravnanja v nasprotju s pravili o varstvu konkurence kazensko odgovarjale, a vendar zagrožena kazen ni zanemarljiva. V Združenih državah Amerike je praksa precej drugačna, grožnja z verjetno kazensko sankcijo pa se je izkazala za skrajno uspešen in dober odvračilni ukrep. V Evropi je zato vse več razprav o spremembah pristopa pri uveljavljanju kazenske odgovornosti (prenos pristojnosti med organi za varstvo konkurence in državnimi tožilstvi, ustanavljanje skupnih preiskovalnih oddelkov, ustanavljanje specializiranih sodišč za obravnavo tovrstnih kršitev), vse to pa bi v prihodnjih letih lahko vodilo v doslednejši kazenski pregon storilcev tovrstnih dejanj.

Podjetja pa nič bolj skrbno ne ravna niti zaradi strahu pred odškodninsko odgovornostjo. Čeprav je odškodninska odgovornost kršiteljev konkurenčne zakonodaje vzpostavljena že zdaj, odškodninskih zahtevkov proti kršiteljem ni. To velja tudi za druge države članice Evropske unije. Po drugi strani je bilo leta 2014 pred zveznimi sodišči v Združenih državah Amerike v obravnavni kar 844 zasebnih (posameznih ali skupinskih) tožb zaradi kršitev pravil o varstvu konkurence ali drugače, kar 95 odstotkov vseh postopkov zaradi kršitev pravil o varstvu konkurence je bilo začelih na zasebno tožbo, s katero so potrošniki ali podjetja uveljavljali odškodninske zahtevke proti kršiteljem. Vzrokov za odsotnost zasebnih tožb v Sloveniji (in nasploh v Evropski uniji) je več in njihova obravnava daleč presega obseg tega članka. Vseeno pa je treba poudariti, da sta bili prav z namenom odpraviti ovire za zasebne tožnike in s približevanjem evropske ureditve ameriškemu (pregovorno do zasebnih tožnikov

prijaznemu) sistemu zasebnih tožb, leta 2009 sprejeti Direktiva 2009/22/EC o opustitvenih (kolektivnih) tožbah, ki bo v slovenski pravni red prenesena s sprejetjem zakona o kolektivnih tožbah, in leta 2014 direktiva 2014/104/EU o pravilih, ki urejajo odškodninske tožbe za kršitve določb konkurenčnega prava, ki bo v slovenski pravni red prenesena z novelo zakona o preprečevanju omejevanja konkurence. Pričakovati je, da bodo predlagane spremembe (vsaj načelno) pospešile in obudile uveljavljanje zasebnih zahtevkov proti kršiteljem konkurenčnih pravil in s tem odvrčilo vplivale na morebitne prihodnje kršitelje.

Čeprav sta oba predloga zakonov še v strokovnem usklajevanju, je iz sedanjih predlogov mogoče izluščiti nekaj značilnosti predlagane ureditve zasebnih odškodninskih zahtevkov. Med glavnimi spremembami je uvedba možnosti skupinskih tožb za nekatere skupine tožnikov (potrošnike v imenu katerih bodo zdaj skupinsko tožbo vložile registrirane potrošniške organizacije ali pa državno pravobranilstvo), kar bo bistveno povečalo zanimivost odško-

dninskih zahtevkov, saj bodo stroški tovrstnega skupinskega uveljavljanja zahtevkov precej manjši (po sedanji ureditvi skupinske tožbe v takšni obliki niso mogoče). Prav tako je predvideno, da bo strankam v tovrstnih sporih po novem omogočeno, da pri sodišču zahtevajo, da sodišče drugi stranki naloži izročitev listin ali skupin listin, ki bodo podlaga za pripravo (dodatne) trditvene podlage in izračun škode (tako imenovana razširjena izročilna dolžnost, ki je še posebno pomembna novost za tožnike, ki so do zdaj le težko pripravili dober in pravno ter dejansko vzdržen odškodninski zahtevek). Predlog spremembe predvideva tudi, da bodo pred slovenskimi sodišču zahtevki lahko vloženi tudi na podlagi predhodnih odločitev nacionalnih organov za varstvo konkurence iz drugih držav članic Evropske unije. To bo olajšalo uveljavljanje zahtevkov pri tujcih (tako rešitev zahteva direktiva 2014/104/EU, zato je mogoče pričakovati, da bodo imela tudi slovenska podjetja v tujini podoben položaj). Glede na vse opisano je v prihajajočem obdobju mogoče pričakovati,

da se bodo agenciji za varstvo konkurence pri pregonu in odkrivanju spornih poslovnih praks vsaj posredno pridružili tudi zasebni tožniki (potrošniki in oškodovani poslovni partnerji ali konkurenti) in druge državne institucije. Vse to povečuje verjetnost, da bodo take (tudi nenamerne) prakse odkrite in predmet presoje skladnosti s pravili o varstvu konkurence, podjetja pa se bodo posledično najverjetneje resneje lotila obvladovanja tovrstnih tveganj.

info@rppp.si

Prispevek je mnenje avtorja in ne izraža nujno stališča uredništva.

KRŠITELJ PRAVIL O VARSTVU KONKURENCE JE LAHKO VSAKO PODJETJE, ZATO SO ZMOTNE PREDSTAVE, DA LE VEČJIM IN ŽE UVELJAVLJENIM PODJETJEM GROZIJO POSLEDICE KRŠITEV KONKURENČNIH PRAVIL.

